

02 Μαΐου 2011
www.geostrategy.gr

Η Σμύρνη Κέντρο της Τουρκικής Διπλωματίας

Οι περιφερειακές επιδιώξεις των Τούρκων προς το Αιγαίο, την Ανατολική Μεσόγειο και τις χώρες της Βόρειου Αφρικής

Του Χρήστου Μηνάγια

Στις 9-4-2011 ανακοινώθηκε από τον Τούρκο υπουργό Εξωτερικών Αχμέτ Νταβούτογλου ότι, σύμφωνα με οδηγία του πρωθυπουργού Ερντογάν, αποφασίσθηκε η περιοχή της Σμύρνης και της Αττάλειας να ενταχθούν στις περιοχές ενάσκησης της τουρκικής διπλωματίας, με τη δημιουργία αντίστοιχων διπλωματικών αποστολών. Επικεφαλής των αποστολών αυτών θα είναι ο πρέσβης Dicle Koruz, ο οποίος υπηρετεί στη Μπρατισλάβα και τον Ιούνιο του 2011 θα αναλάβει τα νέα του καθήκοντα στη Σμύρνη. Επισημαίνεται ότι στη Σμύρνη υπάρχουν περίπου 56 προξενεία και στις 26-27 Απριλίου 2011 πραγματοποιήθηκε η Σύνοδος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα με τη συμμετοχή 21 υπουργών και ανώτατων κρατικών λειτουργών-νομικών από 47 χώρες. Επίσης, προκαλεί ιδιαίτερο ενδιαφέρον και προβληματισμό το γεγονός, ότι στις 16-17 Απριλίου 2011 πραγματοποιήθηκε στο πανεπιστήμιο Akdeniz στην Αττάλεια το 4^ο Συνέδριο Σπουδαστών του Τουρκικού Κόσμου, με κύριο θέμα συζήτησης «Η Τουρκική Ταυτότητα στη Δυτική Θράκη» και βασικούς ομιλητές τους Έλληνες μουσουλμάνους από τη Ξάνθη Τζεμίλ Καμπζά, Αχμέτ Καρά και Σουάτ Τσολάκ.

Βασικά, οι διπλωματικές δραστηριότητες της Τουρκίας πραγματοποιούνται αφενός από την Άγκυρα που αποτελεί το διοικητικό κέντρο και το κέντρο λήψεως αποφάσεων, αφετέρου από την Κωνσταντινούπολη που αποτελεί το κέντρο των οικονομικών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων της χώρας.

Η περιοχή του Μαρμαρά με τις αξιόλογες τεχνολογικές και οικονομικές υποδομές της και έχοντας ως επίκεντρο τις πόλεις Κωνσταντινούπολη και Kocaeli αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο για τις περιφερειακές επιδιώξεις των Τούρκων, τόσο προς τα Βαλκάνια όσο προς τον Καύκασο και τα τουρκόφωνα κράτη της Κεντρικής Ασίας.

Αναφορικά με τα Βαλκάνια, σύμφωνα με την τουρκική στρατηγική, οι βιομηχανικές και πολιτιστικές γραμμές του Kocaeli, της Κωνσταντινούπολης, της Ραιδεστού και της Αδριανούπολης επιδιώκεται να επεκταθούν μέχρι την Αθήνα, τη Σόφια, τα Τίρανα, τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, το Κόσσοβο, τα Σκόπια, το Βελιγράδι και το Βουκουρέστι. Για την υλοποίηση της εν λόγω στρατηγικής χρησιμοποιείται ο τουρκικός όρος «akilli inisiyatif (έξυπνη πρωτοβουλία)» που χρησιμοποιεί ως εργαλεία τα πανεπιστήμια, τον τουρισμό, τη βιομηχανία και τις πολιτιστικές δραστηριότητες. Συνακόλουθα δε, σημαντικός είναι και ο ρόλος της στρατιωτικής παρουσίας στην περιοχή του Μαρμαρά, όπως η 1^η Στρατιά με το νατοϊκό στρατηγείο του 3^{ου} Σώματος Στρατού, το Αρχηγείο Στόλου με τη ναυτική βάση του Γκιολτσούκ και το σύνολο σχεδόν των ακαδημιών πολέμου, τα οποία με την αποτρεπτική δύναμη που διαθέτουν και τη στρατιωτική διπλωματία που ενασκούν, ενισχύουν έτι περαιτέρω την τουρκική εξωτερική πολιτική.

Η απόφαση του Ερντογάν να εντάξει τη Σμύρνη και την Αττάλεια στα κέντρα της τουρκικής διπλωματίας, πραγματοποιώντας εκεί διεθνείς συνόδους και συνεργασίες, έχει σχέση με την επιδιωκόμενη επέκταση των βιομηχανικών, πολιτιστικών, ενεργειακών και στρατιωτικών γραμμών της περιοχής των δυτικών παραλίων προς το Αιγαίο, την Ανατολική Μεσόγειο και τις χώρες της Βόρειου Αφρικής. Τα τελευταία χρόνια, οι Τούρκοι δημιούργησαν περιοχές ελεύθερου εμπορίου στις πόλεις Μερσίνη, Αττάλεια, Σμύρνη, Άδανα και Ντενιζλί, ενώ διέθεσαν μεγάλες πιστώσεις για την ανάπτυξη των δυτικών παραλίων, ιδρύοντας μεγάλες βιομηχανικές μονάδες, υλοποιώντας οικιστικά προγράμματα σε όλες τις πόλεις, επεκτείνοντας και εκσυγχρονίζοντας τα οδικά-σιδηροδρομικά δίκτυα και αναβαθμίζοντας τις λιμενικές εγκαταστάσεις. Παράλληλα, σε συνεργασία με το πανεπιστήμιο Σμύρνης και το πανεπιστήμιο Akdeniz στην Αττάλεια δημιουργήθηκαν ερευνητικά κέντρα τα οποία ασχολούνται με θέματα ασφάλειας τροφίμων, αγροτικής ανάπτυξης, βιολογίας, ενέργειας, περιβάλλοντος, νανοτεχνολογίας, γεωλογίας κ.λπ. Επισημαίνεται ιδιαίτερα ότι έχει δοθεί ιδιαίτερη βαρύτητα στους φορείς παροχής ιατρικών υπηρεσιών κατά μήκος όλων των δυτικών παραλίων, με σκοπό την προβολή της υγειονομικής υποστήριξης που μπορούν να παρέχουν, αφενός σε επιχειρήσεις έρευνας και διάσωσης, αφετέρου σε επιχειρήσεις διακομιδής τραυματιών από περιοχές που υπάρχουν κρίσεις και συγκρούσεις, με πρόσφατο παράδειγμα τη διακομιδή των τραυματιών από τη Λιβύη στα νοσοκομεία της Σμύρνης.

Αναφορικά δε, με τη στρατιωτική παρουσία στα δυτικά παράλια, κρίνεται σκόπιμο να επισημανθεί:

- Η Στρατιά Αιγαίου με τις αποβατικές ασκήσεις που πραγματοποιεί κάθε χρόνο σε εθνικό επίπεδο. Εν τω μεταξύ, το Μάρτιο του 2009, η Τουρκία για πρώτη φορά πραγματοποίησε στην περιοχή της Ανατολικής

Μεσογείου και του Αιγαίου την αποβατική άσκηση *Egemen-2009* (Ηγεμόνας) με τη συμμετοχή δυνάμεων των Ηνωμένων Πολιτειών, του Βελγίου, της Ολλανδίας και της Αγγλίας.

- Οι αεροπορικές βάσεις της 1^{ης} Τακτικής Αεροπορικής Δύναμης, οι οποίες με τα μαχητικά αεροσκάφη που διαθέτουν παραβιάζουν καθημερινά τον ελληνικό εθνικό εναέριο χώρο.
- Οι ναυτικές βάσεις της Σμύρνης, του Ακσάζ, της Μερσίνης και της Αλεξανδρέττας, οι οποίες με τα πολεμικά πλοία που διαθέτουν, αφενός αμφισβητούν σχεδόν καθημερινά την ελληνική κυριαρχία στο Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο, αφετέρου συνδράμουν στην τουρκική εξωτερική πολιτική, τόσο με τις συμμαχικές αποστολές που αναλαμβάνουν, όσο με την επίδειξη της τουρκικής σημαίας στα λιμάνια διαφόρων χωρών που επισκέπτονται, αλλά και στα δρομολόγια που ακολουθούν. Χαρακτηριστική είναι η ακόλουθη πρόσφατη δήλωση του Αχμέτ Νταβούτογλου: *«Με την κρίση στις χώρες της Βόρειου Αφρικής τα πολεμικά μας πλοία και τα μαχητικά μας αεροπλάνα βρίσκονται συνεχώς πάνω από την Ανατολική Μεσόγειο»*.
- Το τουρκικό Γενικό Επιτελείο Ενόπλων Δυνάμεων, το οποίο πραγματοποιεί τις διακλαδικές ασκήσεις έρευνας και διάσωσης Deniz Aslanı και Anadolu Yıldızı στην περιοχή μεταξύ Λέσβου και Χίου, όπου προσκαλούνται παρατηρητές από τις ξένες στρατιωτικές αποστολές που βρίσκονται στην Τουρκία. (σ.σ. στις επίσημες ανακοινώσεις του τουρκικού ΓΕΕΘΑ αναγράφεται ότι η εν λόγω περιοχή ανήκει στην περιοχή έρευνας και διάσωσης της Τουρκίας).

Η Τουρκία εκμεταλλεόμενη τα πλεονεκτήματα της γεωγραφικής θέσης, της γεωστρατηγικής αξίας και της βαρύτητας που έχει στην Ανατολική Μεσόγειο επιδιώκει να διευρύνει το πεδίο της πολιτικής και οικονομικής επιρροής της στις θαλάσσιες οδούς και να επιβάλλει το ρόλο που αυτή επιθυμεί. Επιπρόσθετα δε, επιδιώκει να προσδώσει στη διεθνή της εικόνα το χαρακτηριστικό της ισχυρής στρατιωτικής και πολιτικής δύναμης στον άξονα Μέση Ανατολή-Βαλκάνια, με επίκεντρο τη Μεσόγειο Θάλασσα.

Μια παράμετρος της τουρκικής στρατηγικής, η οποία βρίσκεται συνεχώς στην επικαιρότητα και αφορά στη διεύρυνση και επέκταση των οικονομικών και πολιτιστικών γραμμών της, είναι η επιδίωξη της άρσης βίζας από τα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ήδη η Τουρκία πέτυχε την κατάργηση της βίζας από το Μαρόκο, τη Λιβύη, το Λίβανο, τη Συρία, τη Τυνησία, την Ιορδανία, την Υεμένη, την Κροατία, το Κόσσοβο, τα Σκόπια, τη Σερβία, το Μαυροβούνιο, τη Γεωργία, το Καζακστάν, την Κιργιζία, το Ιράν και τη Ρωσία.

Τα τελευταία χρόνια η Τουρκία εφαρμόζει μια ενεργητική πολιτική στη Μέση Ανατολή και στον αραβικό κόσμο, της οποίας το κύριο χαρακτηριστικό είναι η

προσέγγιση των ιδεολογικών επιλογών της αντιπολίτευσης των κρατών αυτών και η υπέρ του δέοντος προσέγγιση σε ισλαμιστικές ομάδες, όπως η Χαμάς, η Χεζμπολάχ, οι Αδελφοί Μουσουλμάνοι κ.λπ. Η πολιτική αυτή μπορεί να επιφέρει προσωρινά οφέλη στην Τουρκία, ωστόσο θα της δημιουργήσει σοβαρούς κινδύνους στο μέλλον, μεταξύ των οποίων και η συνέχιση της μη αναγνώρισης του ψευδοκράτους από τη διεθνή κοινότητα, η οποία, σε συνδυασμό με την κακή και αντιδημοκρατική διακυβέρνηση των κατεχομένων, θα έχει σαν αποτέλεσμα την μεγαλύτερη αποδυνάμωση των ψυχικών δεσμών της Τουρκίας με τους Τουρκοκύπριους.

Τέλος, θα πρέπει να τονισθεί ιδιαίτερα ότι μετά τη ρήξη που υπήρξε στις σχέσεις Τουρκίας-Ισραήλ, ακολουθεί η Γαλλία, διότι οι Τούρκοι θεωρούν ότι οι Γάλλοι επιδιώκουν να τους απομονώσουν από την Ευρώπη και τη Μέση Ανατολή, να τους εγκλωβίσουν στη νοτιοανατολική Τουρκία και να τους απαγορεύσουν την «κυριαρχία» στην Ανατολική Μεσόγειο.

Συνεκτιμώντας όλα τα παραπάνω και σε συνδυασμό με τα εσωτερικά προβλήματα που υπάρχουν ενόψει των εκλογών του προσεχούς Ιουνίου, όπως οι εξεγέρσεις και η «πολιτική-θρησκευτική απειθαρχία» των Κούρδων, οι ταραγμένες σχέσεις ισλαμιστών-κεμαλιστών κ.λπ., δημιουργούν τις προϋποθέσεις για εξαγωγή της κρίσης με πλέον πιθανό πεδίο αντιπαράθεσης το Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο.

(Ο Χρήστος Μηνάγιας είναι συγγραφέας του βιβλίου «Η γεωπολιτική στρατηγική και η στρατιωτική ισχύς της Τουρκίας» που κυκλοφόρησε πρόσφατα από τις εκδόσεις Τουρίκη. Πρόκειται για μια εμπειριστατωμένη μελέτη η οποία βασίζεται σχεδόν αποκλειστικά σε πρωτογενείς τουρκικές πηγές και μπορεί να χαρακτηριστεί ως ένας χρήσιμος οδηγός για το είδος της απειλής που συνιστούν οι τουρκικές ένοπλες δυνάμεις και τις επιδιώξεις της εξωτερικής πολιτικής της Άγκυρας υπό το μανδύα του νεο-οθωμανισμού. Επίσης, είναι τακτικός αρθρογράφος επί θεμάτων Τουρκίας στην ιστοσελίδα www.geostrategy.gr)